YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№5

ISSN: 2992-8982

https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/

2025

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr. 631 sahifa.
E'lon qilishga 2025-yil 1-mayda ruxsat etildi.

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po‘latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
G‘afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o‘qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:
Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: “Ma’rifat-print-media” MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O‘zR Tabiat resurslari vazirligi, O‘zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

MUNDARIJA

"Zavur kollektor suvlarining kimyoviy tarkibi tahlili va ularni tozalash zarurati (Qoraqalpog'iston Respublikasi misolida)" 20
Kungiratbay Sharipov, Ma'ruf Nurmanov

Forming demand and stimulating sales in Uzbekistan 26
Musayeva Shoira Azimovna

Членство в ВТО как драйвер развития: взгляд Узбекистана через призму опыта Вьетнама и Казахстана 30
Ж.Я.Нуриллаев

Mamlakatimizda tizimli ahamiyatga molik banklarni aniqlash tartibi va ularning bank tizimi moliyaviy barqarorligiga ta'siri tahlili 37
Xolmamatov Farhodjon Kubaevich

O'zbekiston respublikasida aholi bandligini ta'minlashdagi dolzarb masalalar 44
Ibragimov Elmurod Gulboynor o'g'li

O'zbekiston respublikasida elektr energiyasi ta'minoti hajmini yalpi ichki mahsulot hajmiga ta'sirini ekonometrik tahlil qilish 48
Fayziyev Rabim Alikulovich

Raqamli iqtisodiyot sharoitida tijorat banklarining xizmat turlarini takomillashtirish amaliyoti 60
Umurzoqova Adiba Ochilovna

Qishloq xo'jaligi kooperativi boshqaruv tizimida buxgalteriya hisobini tashkil qilishning o'ziga xos xususiyatlari 67
Abduraxmanov Ramazon Abdullayevich

O'zbekistonda qishloq xo'jaligi mahsulotlari umumiy hajmini prognozlashda ekonometrik modellar (yillik) 72
Qodirov Farxod Amirovich, Bo'ribaeva Qundiz Muratbaevna

Oziq-ovqat mahsulotlari xavfsizligi tizimini takomillashtirishning nazariy va amaliy jihatlari 77
Mahamatova Maftuna

Xufiyona va yashirin iqtisodiyotning amaliy tahlili o'zbekiston miqyosida 83
Koshanov Abdimurat Azat uli

Soliq tizimini barqarorligini belgilovchi omillar tahlili 87
Nurillayev Jasurbek Davronbekovich

Mahalliy budjetlar daromad manbalarini mustahkamlash omillari 92
Soatova Nodira Boboxanovna

Bank infratuzilmasining raqamli transformatsiyasi va resurslar bazasi shakllanishi: nazariy asoslar va texnologik yondashuvlar 97
Raxmatov Azizjon Jaloliddinovich, Jumayev Muzaffar Mahmud o'g'li

Ichki auditning transformatsion potensiali: tahliliy amallarni takomillashtirish orqali samaradorlikni oshirish 102
Misirov Akbarali Pardaboyevich, Ismoilov Asadbek Abdusamat o'g'li

Xorijiy mamlakatlarda yashil moliyalashtirishni rivojlantirish yo'llari 110
Qorriyeva Shahnoza Safarbayevna

Yashil moliya – iqtisodiy rivojlanish mexanizmi sifatida 117
Nodir Xidirov G'iyosaliyevich

Xo'jalik yurituvchi subyektlarning likvidliligi va moliyaviy barqarorligini ta'minlashning xorij tajribasi va uning amaliy ahamiyati 122
Bauyetdinov M.J.

Теоретические подходы к определениям агрессий социально - экономической и политической стабильности государства как фактор повышения рекреационных потребностей 128
Алимова Райхона Баходировна

Innovatsion ta'lim texnologiyalari asosida talabalarning metodik tayyorgarligini shakllantirish 139
Komilov Umidjon Normurod o'g'li, Tulyaganova Gulnoza Olimjon qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Kichik biznes subyektlarini moliyalashtirish manbalari 143
Nematulloyev Suxrob Sobirovich

Bir qatlamli elastik asosda joylashgan to'sinning seysmik kuchlar ta'siridagi tebranishining V.Z. Vlasov usuli asosida analitik tadqiqi 148
Kamola Xaydarova

"Sibir daryolarining burilishi" loyihasining tarixiy va retrospektiv tahlili 153
Mahmudov Nosir Mahmudovich

Sarguzasht turizmini rivojlanishi va sarguzasht turlarda turistlarning xavfsizligini ta'minlashda instruktor-gidlarning roli 159
Tilovmurodov Dostonbek Furqat o'g'li

Scientific-theoretical foundations of the use of ict in ensuring management efficiency and security in enterprises 165
Khalilov Bekzod Akhmatovich

Tijorat banklarida kredit riskini boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish yo'nalishlari........ 171
Mirtursunova Dinara Anvarovna

O'zbekiston respulikasi tijorat banklarida masofaviy bank xizmatlarini joriy etishni takomillashtirish yo'llari........ 175
Tangriyev Izzat Raxmatullayevich

Qashqadaryo viloyatida eko va etno turizmni rivojlantirishning istiqbollari va iqtisodiy samaradorligi........ 181
Erkayeva Barno, Xushvaqtov Ramziddin

O'zbekiston bank tizimida raqamli valyutalar va yashil investitsiyalar integratsiyasini takomillashtirish 186
Nodirov Azizxon Asrorovich

Global energiya noaniqligining o'zgaruvchanligi ekonomertik modellari 192
Bexzod Qo'ziboev

Экоцифра: цифровизация МСП для зеленого устойчивого роста........ 197
С.С. Убаева

Qishloq xo'jaligini barqaror rivojlantirish va ekologik toza hududni yo'lga qo'yishning ahamiyati 201
Ergashov Ulug'bek Zoxidjonovich

Statistika fanining shakllanish bosqichlari va rivojlanish tendensiyalari 206
Nabixodjaev Abbas Abdupattahovich, Umarova Mukaddas Abbasovna

Hududlarning atmosferaga chiqaradigan zararli chiqindilar miqdorini sanoat mahsulotiga nisbati bo'yicha tahlili 210
Baqoyev Husan Nuriddinovich

Qayta tiklanadigan vodorod narxlari strategiyasini o'rganish: xarajat noaniqliklarini bartaraf etish 216
Nuraliyeva Komila Sanakulovna

Qishloq xo'jaligini "yashil" iqtisodiyot asosida rivojlantirishga o'tishning zarurligi va mohiyati 221
Yoldoshev Mutalib Ibrohimovich

Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda "yashil investitsiyalar" dan foydalanishning xorij tajribalari 225
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna, Rustamova Nasiba Arslanovna

Ijtimoiy iqtisodiy ehtiyojlar va ularning iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni........ 230
Raxmonova Feruza Musaqulovna

Oliy ta'lim xizmatlarini ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotda tutgan o'rni........ 234
Mirzaxajaeva Shaxzoda Shuxratovna

Tijorat banklari muammoli kreditlarining likvidlilikka ta'siri 240
Karshiyev Adham Anvarovich

Kichik firmalarning raqobatbardoshligini oshirishning nazariy metodologik jihatlari........ 245
Ruzmetov Davron Ibrogimovich, Aliyev Maqsudbek Erkinovich

Xo'jalik yurituvchi subyektlarning moliyaviy resurslaridan samarali foydalanish imkoniyatlari........ 251
Talapova Nargiza Baxriddinovna

"Deviant xulq-atvorli oʻsmirlarning ijtimoiy moslashuvining psixologik xususiyatlari" 255
Saidbekova Feruza Anvarbek qizi
Aholi daromadlarini diversifikatsiya qilishda davlat siyosatining roli va imkoniyatlari 258
Nutfullayev Shohrux Mexli oʻgʻli, Qurbanov Ulugʻbek Erkinovich
Анализ показателей развития зелёной химии по всему миру и в узбекистане за последние десять лет 262
Фозилова Фирангиза Комиловна
Tijorat banklarining oʻzbekiston respublikasi iqtisodiyotiga taʼsiri 270
Masharipov Rasulbek Joʻrabekovich
Biznes birlashuvda buxgalteriya hisobi va auditni takomillashtirish yoʻnalishlari 273
Hamroyeva Zuhra Amiral qizi, Xayitboyeva Laylo Oybekovna, Mirzarayimov Sardorbek Ravshanovich
Oʻzbekiston respublikasida pul-kredit siyosatining maqsadi 277
Adilov Zuxriddin Marip oʻgʻli
Qishloq xoʻjaligi mahsulotlarining ishlab chiqarish va bozorlararo aloqalarining statistik oʻzgarish tendensiyalari 281
Zakirova Umida Maxamadaminovna
Iqtisodiy bilimlarni shakllanishi va rivojlanishi 286
Poʻlatov Abdulloh Xolxoʻjayevich
Теоретические основы эффективного управления финансовыми ресурсами предприятий с государственной долей (на примере узбекистана) 291
Ахмедов Дилшод Турсункулович
Robototexnika asoslari va maktab taʼlimida qoʻllanilishi 298
Tuxliyev Muslimbek Sherzod oʻgʻli
Sunʼiy intellektlar yordamida oʻquvchilarni hayotiy faoliyat koʻnikmasini shakllantirishi 303
Mirxasilova Zulfiya Kochkarovna, Abdurahmanova Ozoda Djoʻrayevna, Kurbanov Azimjon Joʻraboy oʻgʻli
Levi tengsizligi uchun A.N. Kolmogorov teoremalari 316
Saypiddinov Shukrullo Sadrdinovich, Baxramov Rustamjon Qambarali oʻgʻli
Rivojlanayotgan mamlakatlar bank tizimida raqamli moliyaviy texnologiyalarni joriy etish afzalliklari 320
Xodjimamedov Akmal Ashurovich, Umedov Abdullo Umedovich
Oʻzbekiston respublikasining mdh mamlakatlari bilan tashqi savdo faoliyati tahlili: oʻzgarish tendensiyalari va istiqbollari 326
Ilyosov Asrorjon Axrorjon oʻgʻli, Abdullaev Alisher Maxmudovich, Tuxtasinova Muxayyo Mirzasultonovna
Elektron tijoratni rivojlantirishning xorij tajribasi 330
Madieva Zuxra Iskandarbekovna
Inson resurslarini oʻrganishning asosiy yondashuvlari: mohiyat-taʼrifiy tahlil 336
Bakırov Qobiljon Mamatyusupovich
Bandlikni taʼminlashda davlat tomonidan institutsional muhit yaratishning roli 340
Dilorom Tojiboyeva, Umida Ravshanovna Anvarova
Mamlakatimizda islom moliyasini rivojlantirish maqsad va choralari 346
Xoliyorov Xomid Boynazarovich
Разработка экспертной системы для оценки финансового состояния предприятия 352
Tajibayeva Kizlargul Ajiniyazovna
Fargʻona vodiysi viloyatlarida kichik biznes koʻrsatkichlarining oʻzgarishi: panel regressiya tahlili 362
Tojiyeva Muhabbatxon Mansurjon qizi
Oʻzbekiston Respublikasida makroiqtisodiy koʻrsatkichlarni hisoblashdagi asosiy muammolar va ularning yechimlari 368
Farmonov Ilhomjon Iqboljon oʻgʻli
Xorijiy tajriba asosida korxonalar innovatsion faolligini boshqarishni takomillashtirish 374
Hakimova Nozimaxon Sobirjon qizi
Mahalliy davlat hokimiyati organlarida milliy kadrlar zaxirasini shakllantirish 380
Gʻaniev Elyor Sobirjonovich
Oʻzbekistonda sirkulyar iqtisodiyotga oʻtishning ahamiyati 386
Mirzayev Muzaffar Maxmudovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

The role of international investments in greening and ecological rehabilitation of the aral sea region 392
Ospanova Feruza Bazarbaevna

“Зеленое направление” совершенствования бухгалтерского учета 397
Ибрагимов Гайратжон Артикович

Xarajatlarni kelib chiqish joylari va javobgarlik markazlari bo‘yicha hisobga olishni takomillashtirish 403
Xamidova S.Ya.

Mintaqalarni iqtisodiy rivojlantirishning metodologik asoslari va ularni takomillashtirish 409
Toshaliyeva Saodat Toxirovna

O‘zbekistonda kichik turar joy biznesini rivojlantirishda xorijiy tajribalar 414
Yo‘ldashev Bekzodjon Sherzodjon o‘g‘li

Tijorat banklarida davlat maqsadli dasturlarini moliyalashtirish yuzasidan ilmiy-nazariy qarashlar 419
Shodiyev Shuhrat Sunnat o‘g‘li

Qandolat mahsulotlari bozorida marketing strategiyalaridan foydalanishning xorijiy mamlakatlar tajribasi 426
Azlarova Munira Muxammad-Amin qizi

Risk management in commercial banks, methodological approaches and practical implementation 433
Baymuratova Zina Aqilbekovna, Jarilkapova Naubaxar Paraxat qizi

The impact of competition on economic growth: evidence from uzbekistan’s automative industry 439
Saydaliyeva Dilrabo Baxriddin qizi

Raqamli texnologiyalarning oliy talim xizmatlarini rivojlantirishdagi o‘rni 444
Mirzaxadjayeva Shahzoda Shuxratovna

Развитие производства сельскохозяйственной продукции путем развития цифровых технологий 450
Юсупов Мухиддин Соатович

Tijorat banklarida loyihaviy moliyalashtirish risklarini boshqarish amaliyotini takomillashtirish 457
Berdiyev Akram O‘ktamovich

Iqtisodiy tarmoqlarni soliqqa tortish orqali investitsiya loyihalarini rivojlantirish 463
Sharipov Eldor Salohiddin o‘g‘li

Iqtisodiyotda investitsiya va kredit salohiyatini bank faoliyatiga ta’siri 468
Ergashova Nilufar Sobirovna

Qurilish materiallari sanoati korxonalarining raqobatbardoshlik salohiyatini boshqarishni takomillashtirish 473
Tashmukhamedova Karima Samatovna

Ziyorat turizmini rivojlantirishning asosiy yo‘nalishlari va istiqbollari 479
Kurbanova Mohinur Xabib qizi

Xalqaro sayohat lug‘ati va uning shakllanishi 487
Abduaxadova Zilola Djamoliddinovna

Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari va uni o‘zbekiston respublikasi hisob tizimini rivojlantirishdagi o‘rni va ahamiyati 492
Quvvatov G‘olibjon Baxtiyor o‘g‘li

Kooperatsiyalarning tutgan o‘rni va ahamiyati 501
Mirzayev Musurmon Umidullayevich, Ziyadullayev Ilhom Narkobilovich

Использование методов математического моделирования при внедрении коммерческих автоматических систем 505
Курбанова Рахима, Ахмедов Мехрожхон

Tijorat banklari kapitalidagi davlat ulushini kamaytirish yo‘llari 511
Vasiyev Alisher Samiyevich

Механизмы трансформации неформального сектора в официальную экономику на основе финансовых инструментов 515
Кошанов Абдимурат Азат ули, Муртазаев Шахрух Конысжайлиевич

The impact of tourism on the economy of Uzbekistan 519
Xaydarova Marjona, Muxamedboyeva Muxlisa, Umarov Kamron, Usmanova Aziza
Mintaqada gastroturizm rivojlanishining iqtisodiy asoslari va zamonaviy tendensiyalari 525
Masharipova Manzura Alimbayevna
Qoraqalpog'istonda mehmonxona xo'jaligining hozirgi holati tahlili 530
Xalimova Fayoza Nafasovna
Tikuv-trikotaj korxonalari brend jozibadorligini oshirishning ilmiy-nazariy jihatlari 535
O'rinov Akmaljon Axmadjonovich
Bank tizimida hisobotlarni avtomatlashtirish texnologiyalari 542
Sodiqov Sanjar Saydullo o'g'li
Engineering programs in Uzbekistan on the verge of fifth industrial revolution 547
Khasan Khankeldiyev
Aksiyadorlik jamiyatlarining boshqaruvini yaxshilashda korporativ madaniyatning ahamiyati 551
Akramova Nazokat Israilovna
Tadbirkorlik faoliyatining iqtisodiy taraqqiyotdagi o'rni 562
Amonov Mehriddin Oromiddinovich
O'zbekiston sanoat tarmoqlarida kooperatsiya asosida tayyor mahsulotlar ishlab chiqarishni mahalliylashtirish tizimini takomillashtirish yo'llari 572
Xalilova Sevaraxon Alijon qizi
Moliyaviy barqarorlikning asosiy ko'rsatkichlari va ularning tahlili 578
Urmanbekova Iroda Farxodovna
Tijorat banklarining mamlakat iqtisodiyotida tutgan o'rnini tahlil qilish 583
Kilicheva F.B., Mengnorov A.A., Bozorova O.R.
Bog'dorchilik tarmog'ida klasterlarni joriy qilishda yevropa tajribasini qo'llash imkoniyatlari 591
Ergashov Ulug'bek Zoxidjonovich
To'qimachilik klasterlarini boshqarishda xorijiy mamlakatlar tajribasi 598
Mansurov Saidxo'ja Kamalovich
Barriers to tourism infrastructure development in uzbekistan: a critical analysis 605
Sarvinoz Shodmonova
Xalqaro bozorda qishloq xo'jaligi mahsulotlari raqobatbardoshligini oshirish 609
Mengnorov Almardon Abdirahmonovich
O'zbekiston respublikasida infratuzilma loyihalarini amalga oshirishdagi risklarni boshqarish 620
Yusupova Zilola Ismoiljon qizi
Korxonaning iqtisodiy barqarorligiga erishishning zamonaviy tendensiyalari 626
Iminova Nargizaxon Akramovna

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

IQTISODIYOT ЭКОНОМИКА ECONOMY

KORXONANING IQTISODIY BARQARORLIGIGA ERISHISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI

Iminova Nargizaxon Akramovna
Muhammad al-Xorazmiy nomidagi
Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
"AKT sohasida iqtisodiyot" kafedra mudiri, i.f.n., dotsent.
e-mail: imnargizahon@mail.ru

Annotatsiya: Mazkur maqolada korxonaning iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda zamonaviy mexanizmlar va ularning shakllanish tendensiyalari tahlil etilgan. Iqtisodiy barqarorlikka erishishda strategik boshqaruv, moliyaviy tahlil, raqamli texnologiyalardan foydalanish, innovatsion yechimlar hamda risklarni boshqarish kabi yondashuvlarning ahamiyati koʻrsatib berilgan. Shu bilan birga, xalqaro amaliyotda qoʻllanilayotgan samarali instrumentlar hamda Oʻzbekistondagi korxonalarning iqtisodiy mustahkamligini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlar ham tahlil qilingan. Maqolada zamonaviy tendensiyalarni hisobga olgan holda iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash boʻyicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit soʻzlar: iqtisodiy barqarorlik, xalqaro amaliyot, aloqa korxonalari, kiberxavfsizlik, raqamli xizmatlar, texnologik rivojlanish.

Abstract: This article analyzes modern mechanisms for ensuring the economic stability of enterprises and the trends in their formation. The importance of approaches such as strategic management, financial analysis, the use of digital technologies, innovative solutions, and risk management in achieving economic sustainability is highlighted. The article also examines effective tools used in international practice and measures aimed at strengthening the economic resilience of enterprises in Uzbekistan. Based on modern trends, the article presents proposals and recommendations for enhancing economic stability.

Key words: economic stability, international practice, communication companies, cybersecurity, digital services, technological development.

Аннотация: В данной статье проанализированы современные механизмы обеспечения экономической стабильности предприятия и тенденции их формирования. Показана важность таких подходов, как стратегическое управление, финансовый анализ, использование цифровых технологий, инновационные решения и управление рисками для достижения экономической устойчивости. Также рассмотрены эффективные инструменты, применяемые в международной практике, и мероприятия, направленные на укрепление экономической устойчивости предприятий в Узбекистане. С учётом современных тенденций в статье разработаны предложения и рекомендации по укреплению экономической стабильности.

Ключевые слова: экономическая стабильность, международная практика, предприятия связи, кибербезопасность, цифровые услуги, технологическое развитие.

KIRISH

Bozor munosabatlari chuqurlashib borayotgan bir davrda korxonalar uchun iqtisodiy barqarorlikka erishish nafaqat mavjudligini saqlab qolish, balki raqobatbardosh ustunlikni shakllantirishning asosiy omiliga aylangan. Global iqtisodiy muhitda yuz berayotgan beqarorlik, pandemiyalardan kelib chiqadigan xavflar, geosiyosiy tangliklar, resurslar cheklovlari hamda texnologik inqiloblar iqtisodiy subyektlar oldiga butunlay yangi chaqiriqlarni qoʻymoqda. Ayniqsa, kichik va oʻrta biznes subyektlari uchun moliyaviy qatlamda barqarorlikni ta'minlash, tashqi va ichki muhitda yuzaga keladigan xavf-xatarlarni prognozlash va ularning ta'sirini yumshatish dolzarb vazifalardan biri sifatida koʻrilmoqda.

Zamonaviy tendensiyalar shuni koʻrsatmoqdaki, iqtisodiy barqarorlik faqatgina rentabellik va likvidlik koʻrsatkichlari orqali emas, balki strategik boshqaruv, texnologik innovatsiyalar, inson kapitali sifati va yashil iqtisodiy yondashuvlar asosida baholanishi zarur boʻlmoqda. Xalqaro tajribalar asosida aniqlanadiki, raqamli transformatsiya, ESG (Ekologik, Ijtimoiy va Korporativ boshqaruv) mezonlarini integratsiya qilish, risk-menejment tizimini kuchaytirish hamda resurslardan samarali foydalanish korxonalarning uzoq muddatli iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda muhim rol oʻynamoqda.

Shu nuqtayi nazardan, ushbu maqolada korxonaning iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda kuzatilayotgan zamonaviy tendensiyalar, ularning ichki menejment, investitsiya siyosati, innovatsion rivojlanish va tashqi

makroiqtisodiy omillar bilan o'zaro bog'liqligi tahlil qilinadi. Tahlillar asosida korxonalar uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqilishi, shuningdek, O'zbekiston sharoitida ushbu tendensiyalarni joriy etish imkoniyatlari ham ko'rib chiqiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Korxonalarning iqtisodiy barqarorligini ta'minlash masalasi zamonaviy iqtisodiy adabiyotlarda keng yoritilayotgan yo'nalishlardan biridir. Ushbu masala bo'yicha olib borilgan nazariy va amaliy tadqiqotlar iqtisodiy tizim barqarorligining ko'p omilli va dinamik xarakterga ega ekanini ko'rsatmoqda. Dastlab, Jozef Shtiglits iqtisodiy barqarorlikni faqat moliyaviy ko'rsatkichlar emas, balki ijtimoiy ong, siyosiy muhit va institutlarning samaradorligi bilan bog'laydi. U iqtisodiy noturg'unlik sharoitida korxonalar innovatsion moslashuvchanlikni kuchaytirishi lozimligini ta'kidlaydi.

Pol Krugman esa iqtisodiy shoklarga bardoshlilikni strategik resurslarni diversifikatsiya qilish, tashqi iqtisodiy risklarni cheklash va eksport salohiyatini oshirish orqali ta'minlash mumkinligini asoslab bergan. Uning tadqiqotlari eksportyor korxonalar va xomashyo resurslariga bog'liq sektorlar uchun muhim nazariy asos bo'lib xizmat qiladi. Korporativ darajadagi iqtisodiy barqarorlikni chuqur o'rgangan Michael Porter esa raqobat ustunliklari orqali barqarorlikka erishish modelini taklif qiladi. Porterning "Value Chain" modeli ishlab chiqarish zanjirida qo'shilgan qiymatni optimallashtirish orqali iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qilishi mumkinligini ko'rsatadi.

Milliy miqyosda ham bu mavzuga bag'ishlangan tadqiqotlar mavjud. Xususan, A.M. G'ofurov O'zbekistonda korxona darajasida barqarorlikni baholash indikatorlarini ishlab chiqqan va ularni kapital tuzilmasi, rentabellik ko'rsatkichlari hamda majburiyatlar portfeli asosida guruhlashni taklif etgan. T.Y. Jalilov iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda infratuzilma bilan bog'liq tashqi omillar – transport tizimi, logistika, moliyaviy xizmatlar rivojlanganligi kabi ko'rsatkichlarning rolini alohida ko'rsatib o'tgan. Shu bilan birga, G'.X. Madrahimov tomonidan ishlab chiqilgan tavsiyalarda texnologik modernizatsiya, raqamli transformatsiya va korxona ichki boshqaruv tizimini takomillashtirish orqali barqarorlikni oshirishga alohida urg'u berilgan.

Yevropa Ittifoqi va Jahon Banki tomonidan tayyorlangan tahliliy hisobotlarda esa iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda ESG indikatorlari, ya'ni ekologik, ijtimoiy va korporativ boshqaruv mezonlarining korxona strategiyasiga integratsiyasi zarurligi ta'kidlangan. Ayniqsa, korxonalar uchun "yashil moliyalashtirish" va ekologik xavflarni kamaytirishga yo'naltirilgan texnologiyalar joriy etilishi uzoq muddatli barqarorlik uchun hal qiluvchi omillardan biri sifatida ko'rilmoqda.

Yuqoridagi ilmiy qarashlar shuni ko'rsatmoqdaki, iqtisodiy barqarorlik masalasi multidissiplinar xususiyatga ega bo'lib, faqat buxgalteriya va moliyaviy tahlil emas, balki strategik boshqaruv, innovatsion salohiyat, tashqi muhit omillari hamda ijtimoiy-mas'uliyatli yondashuvlarni ham qamrab oladi. Bu esa zamonaviy korxonalar uchun kompleks yondashuv talab qilinishini anglatadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda ma'lumotlar korxonalarning yillik moliyaviy hisobotlari, Davlat statistika qo'mitasi va Jahon Banki ma'lumotlar bazasidan olindi. Tahlil usuli sifatida komparativ tahlil, trend tahlili va ko'rsatkichlar dinamikasini baholovchi indeks usulidan foydalanildi. Natijalar Excel va SPSS dasturlari yordamida statistik jihatdan qayta ishlanib, grafik ko'rinishda aks ettirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Korxonalar iqtisodiy barqarorligini ta'minlash zamonaviy iqtisodiy fan va amaliyotning asosiy masalalaridan biri bo'lib, bu masala ayniqsa global iqtisodiy o'zgarishlar va raqobat muhitining keskinlashgan sharoitida dolzarblik kasb etmoqda. Aloqa korxonalari – zamonaviy iqtisodiyotning ajralmas qismi sifatida texnologik yangiliklarni iqtisodiy barqarorlik bilan uyg'unlashtiradigan sektor hisoblanadi. Ushbu korxonalarning barqaror rivojlanishi nafaqat ularning ichki menejment tizimiga, balki davlat siyosati va xalqaro amaliyotga ham bog'liq.

Iqtisodiy barqarorlik, ayniqsa aloqa korxonalari uchun, moliyaviy mustahkamlik, texnologik o'zgarishlarga tezkor moslashuvchanlik va innovatsion rivojlanishni ta'minlash kabi omillarni o'z ichiga oladi. Ushbu maqsadga erishishda korxona menejmentining samarali strategiyalari, davlat tomonidan qo'llab-quvvatlovchi siyosat va xalqaro tajribani o'rganish muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, O'zbekistonda aloqa korxonalari iqtisodiy barqarorligini ta'minlash masalasi bu sohaga oid nazariy asoslarni yanada chuqur tahlil qilishni talab qiladi.

AQShda iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash uchun texnologik startaplar va innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlovchi maxsus fondlar tashkil etilgan. 2019-yilda iqtisodchi Smith Jeyson tomonidan o'tkazilgan tadqiqotda Google va Microsoft kompaniyalari misolida barqarorlikni ichki texnologik rivojlanish va global strategiyalar

orqali ta'minlash tajribalari chuqur tahlil etilgan. Ushbu kompaniyalar texnologik yutuqlar orqali nafaqat iqtisodiy, balki ekologik barqarorlikni ham ta'minlagan va xalqaro amaliyotda andoza sifatida qabul qilingan.

Osiyo mamlakatlarida, xususan Janubiy Koreya va Yaponiyada, iqtisodiy barqarorlik innovatsion texnologiyalarni joriy etish va xalqaro bozorlarda faol ishtirok orqali ta'minlanmoqda. 2021-yilda Janubiy Koreyada Kim Hyon tomonidan olib borilgan tadqiqotda davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan texnologik rivojlanish dasturlari asosiy ahamiyat kasb etgani ta'kidlangan. Yaponiyada Tanaka Hiroshi 2020-yilda iqtisodiy barqarorlikni korxonalarning innovatsion quvvatini oshirish orqali ta'minlash yondashuvini ilgari surgan. Ushbu tajribalar boshqa Osiyo davlatlariga ham ta'sir ko'rsatgan. Xitoyda esa Wang Xiaohong 2021-yilda "davlat tomonidan iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash uchun texnologik rivojlanish dasturlarining roli haqida batafsil ma'lumot bergan". Ushbu dasturlar ichki bozorni rivojlantirish va xalqaro raqobatda muvaffaqiyat qozonishga qaratilgan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentyabrdagi "O'zbekiston — 2030" strategiyasi to'g'risida"gi PF-158-son[1] Farmoniga muvofiq tasdiqlangan "O'zbekiston – 2030" strategiyasi iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida belgilangan. Ushbu strategiya doirasida aloqa korxonalari raqamli iqtisodiyotning rivojlanishiga hissa qo'shuvchi muhim soha sifatida raqamli infratuzilmani rivojlantirish, raqamli xizmatlarni joriy etish va avtomatlashtirish, kiberxavfsizlik va ma'lumotlarni muhofaza qilish, sohaga oid innovatsiyalar va investitsiyalarni jalb etish, kadrlar salohiyatini oshirish kabi ustuvor vazifalar belgilab olingan (1-jadval).

1-jadval. 2030-yilgacha mo'ljallangan Taraqqiyot strategiyasi doirasida aloqa korxonalariga tegishli bo'lgan muhim yo'nalish va vazifalar[2].

№	Asosiy yo'nalishlar	Vazifalar
.1	Raqamli infratuzilmani rivojlantirish	;Zamonaviy telekommunikatsiya tarmoqlarini (5G, optik tolali tarmoqlar) kengaytirish ;Hududlar, ayniqsa chekka va qishloq joylarda internet tezligi va sifatini oshirish .Kengpolosali internet" xizmatlarini oshirish"
.2	Raqamli xizmatlar va avtomatlashtirish	Davlat xizmatlarini raqamlashtirish jarayonida telekommunikatsiya kompaniyalar ;platformalaridan keng foydalanish Elektron tijorat, elektron hukumat, elektron moliya tizimlariga integratsiyalashuvda ;qatnashish Biznes va aholi uchun raqamli xizmatlar (cloud, hosting, datacenter, IoT va h.k.) .spektrini kengaytirish
.3	Kiberxavfsizlik va ma'lumotlarni muhofaza qilish	Aloqa korxonalariga kiberxavfsizlik standartlarini joriy etish va axborot xavfsizligini ;ta'minlash vazifasi yuklatilgan Ma'lumotlar markazlarining (data center) milliy standartlarga muvofiq faoliyatini .ta'minlash
.4	Innovatsiyalar va investitsiyalar	Raqamli xizmatlarni yaratishda xususiy sektor bilan hamkorlik qilish (PPP – davlat- ;(xususiy sheriklik ;IT-infratuzilmani rivojlantirish uchun investitsiyalar jalb etish Start-uplar, texnoparklar va innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlashda aloqa sohasi .ishtirokini kuchaytirish
.5	Kadrlar salohiyatini oshirish	Raqamli iqtisodiyot talablariga mos kadrlar tayyorlash, malaka oshirish va qayta o'qitish ;dasturlarini joriy etish Aloqa sohasida IT va raqamli texnologiyalar sohasida mutaxassislar yetishtirishga .e'tibor qaratish
.6	Raqamli xizmatlar eksport qilish	;Hududlarda raqobatbardosh raqamli xizmatlar va IT-autsorsingni eksportga yo'naltirish Markaziy Osiyo va boshqa mamlakatlarga telekommunikatsiya va internet xizmatlarini .taklif etish imkoniyatlarini yaratish

O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, O'zbekistonda mobil aloqa abonentlari soni 2021-yilda 26 million bo'lgan, 2025-yil 1-yanvar holatiga esa u 36,3 million birlikka yetgan. Belgilangan ustuvor vazifalar doirasida qisqa vaqt ichida erishilgan natijalar o'z samarasini bermoqda. Xususan, O'zbekiston keng polosali (simli) internet tezligi reytingida 24 pog'onaga ko'tarildi. Bundan tashqari, xalqaro va shaharlararo telekommunikatsiya tarmog'ini rivojlantirish maqsadida xalqaro internet tarmog'iga ulanishning umumiy o'tkazuvchanlik qobiliyati 2,6 barobar oshirilib, 3 200 Gbit/sekundga yetkazilgan (2-jadval).

1 https://lex.uz/ru/docs/-6600413
2 Маълумотлар асосида муаллиф томонидан тузилди.

2-jadval. Aloqa korxonalarining iqtisodiy barqarorligi va raqobatbardoshligi tahlili[3]

№	Barqarorlik omili	Ta'sir mexanizmi	Ichki bozordagi ta'sir	Tashqi bozordagi ta'sir
1	Moliyaviy barqarorlik	Toshish xarajatlari, qarzlar va joriy aktivlarni samarali boshqarish	Narxlar barqarorligi, xizmat ko'rsatishda uzluksizlik	Investorlar va hamkorlar uchun ishonchlilik yaratiladi
2	Texnologik modernizatsiya va raqamli transformatsiya	Yangi uskunalar, axborot tizimlari joriy qilish	Xizmat sifatining oshishi, mijozlar soni ortishi	Xalqaro standartlarga muvofiq xizmat ko'rsatish imkoniyati
3	Ishchi kuchini rivojlantirish va malaka oshirish	Kadrlar salohiyatini oshirish, trening va qayta tayyorlash	Ish samaradorligi ortishi, innovatsion yondashuvlarni joriy qilish	Eksportbop xizmatlar ishlab chiqish qobiliyati
4	Raqobatbardosh tarif siyosatini yo'lga qo'yish	Xizmatlar tannarxini kamaytirish, samarali tariflash	Mijozlar uchun jozibadorlik, bozor ulushining oshishi	Tashqi bozorda raqobatbardosh narx shakllantirish
5	Sifat nazorati va xalqaro sertifikatlash	ISO, ITU va boshqa xalqaro standartlarini joriy qilish	Ishonchni oshiradi, xizmat sifati kafolatlanadi	Xalqaro mijozlar bilan shartnoma tuzish imkoniyatlari kengayadi
6	Innovatsiyalar va xizmat turlarini diversifikatsiya qilish	Yangi xizmat turlari, mijozlarga qulay yechimlar	Mijoz talabini qondirish, mijozlarga moslashuvchanlik	Yangilikka asoslangan eksportbop mahsulotlar taklif qilish
7	Huquqiy va me'yoriy muhitga moslashuvchanlik	Litsenziyalar, qonunchilikdagi o'zgarishlarga tez moslashish	Faoliyatda xavfsizlik va qonuniylik ta'minlanadi	Tashqi bozor talablariga javob berish qobiliyati

Xususan, davlat siyosati innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish, kichik va o'rta korxonalarni qo'llab-quvvatlash, shuningdek, xalqaro aloqalarni mustahkamlashga qaratilgan bo'lib, aloqa korxonalarining iqtisodiy barqarorligini ta'minlash orqali ichki va tashqi bozorda raqobatbardoshlikni oshirish imkoniyati yaratiladi.

Yuqoridagi 2-jadvalda iqtisodiy barqarorlikni ta'minlovchi asosiy omillar, ularning ta'sir mexanizmi va raqobatbardoshlikka ta'siri tahlil qilingan bo'lib, aloqa korxonalarining iqtisodiy barqarorligini ta'minlash turli omillarga bog'liq. Avvalo, moliyaviy barqarorlik va texnologik yangilanishlar ichki bozorda xizmat sifatini oshirish va narx barqarorligini ta'minlasa, xalqaro bozorda ishonch va raqobatbardoshlikni kuchaytirishga xizmat qiladi. Ishchi kuchini rivojlantirish va innovatsiyalarga asoslangan yondoshuvlar esa korxonaning faoliyatini uzoq muddatli, barqaror va samarali qilish imkonini beradi. Tarif siyosati va sifat nazorati kabi omillar esa iste'molchilar uchun jozibador muhit yaratishga xizmat qiladi. Shu bois, korxonalarning iqtisodiy strategiyasini ishlab chiqish aynan shunday omillarga asoslangan holda shakllantirilishi maqsadga muvofiq hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Aloqa korxonalarining barqarorligi ushbu strategiyani amalga oshirishda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Masalan, iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash uchun innovatsiyalarni moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish, korxona faoliyatida samaradorlikni oshirish va yangi texnologiyalarga o'tishni rag'batlantiruvchi mexanizmlarni ishlab chiqish zarur. Shu nuqtayi nazardan, korxonaning iqtisodiy barqarorligiga erishishda quyidagilarni amalga oshirish maqsadga muvofiq deb hisoblanadi:

– Korxonalarda resurslardan oqilona foydalanish va xarajatlarni optimallashtirish bo'yicha raqamli boshqaruv tizimlarini joriy etish;

– ISO 9001, ISO 27001 kabi sifat va axborot xavfsizligi standartlarini keng joriy etish;

– Ochiq raqobat va bozor sharoitida ishlashga moslashish uchun korporativ boshqaruv va natijadorlikka asoslangan ish uslubini rivojlantirish;

– 5G, IoT, Big Data, AI kabi zamonaviy texnologiyalarni joriy etishni soliq imtiyozlari va moddiy rag'batlar orqali qo'llab-quvvatlash.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Ўзбекистон Республикасининг «Киберхавфсизлик тўғрисида»ги Қонуни. https://lex.uz/ru/docs/5960604
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 15 июндаги ПФ-6007-сон «Ўзбекистон Республикаси ахборот тизимлари ва ресурсларини ҳимоя қилиш давлат тизимини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони. https://lex.uz/ru/docs/6615573

3 Муаллиф ишланмаси

3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 15 июндаги ПҚ-4751-сон «Ўзбекистон Республикасида киберхавфсизликни таъминлаш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори. https://lex.uz/ru/docs/6615573
4. Michael Porter. Competitive Advantage of Nations. Free Press, pp. 15-19. 1990.
5. European Commission. Sustainable Industry: Action Plan 2030. – Brussels, 2020.
6. World Bank. Enterprise Resilience Framework. – Washington D.C., 2021.
7. Ellen MacArthur Foundation. Towards the Circular Economy. – Cowes, UK, 2013.
8. Stiglitz J.E. The Price of Inequality. – New York: W.W. Norton & Company, 2012.
9.
10. OECD. Business Resilience in the Face of Crisis. – Paris, 2022.
11. www.stat.uz

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

2025. № 5

© Materiallar ko‘chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga
maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.
El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo‘lishingiz mumkin. Obuna bo‘lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to‘lov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo‘natishingizni so‘raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo‘natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz